YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

28 päivänä kesäkuuta 2007 *

Asiassa C-1/06,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Finanzgericht Hamburg (Saksa) on esittänyt 15.12.2005 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 3.1.2006, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Bonn Fleisch Ex- und Import GmbH

vastaan

Hauptzollamt Hamburg-Jonas,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Rosas sekä tuomarit J. N. Cunha Rodrigues, U. Lõhmus, A. Ó Caoimh (esittelevä tuomari) ja P. Lindh,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

julkisasiamies: V. Trstenjak,
kirjaaja: hallintovirkamies J. Swedenborg,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 22.11.2006 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Bonn Fleisch Ex- und Import GmbH, edustajanaan Rechtsanwalt K. Landry,

– Hauptzollamt Hamburg-Jonas, asiamiehenään S. Plenter,

– Kreikan hallitus, asiamiehinään I. Chalkias ja S. Papaioannou,

– Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään F. Erlbacher,

kuultuaan julkisasiamiehen 6.3.2007 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee maataloustuotteiden vientitukien järjestelmän soveltamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä 27.11.1987 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 3665/87 (EYVL L 351, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 5.12.1994 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 2955/94 (EYVL L 312, s. 5; jäljempänä asetus N:o 3665/87), 47 artiklan 3 kohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty Bonn Fleisch Ex- und Import GmbH:n (jäljempänä Bonn Fleisch) ja Hauptzollamt Hamburg-Jonasin (Hamburg-Jonasin päätullivirasto, jäljempänä Hauptzollamt) välisessä riita-asiassa, joka koskee viimeksi mainitun vaatimusta vientitukien palauttamisesta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

Asetus (ETY) N:o 3566/92

3 Tavaroiden käytön ja/tai käyttötarkoituksen tarkastusta koskevien yhteisön toimenpiteiden soveltamiseksi käytettävistä asiakirjoista 8.12.1992 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 3566/92 (EYVL L 362, s. 11) 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Kun tavaroiden tuontia tai vientiä taikka liikkuvuutta yhteisössä koskevan yhteisön toimenpiteen soveltamisedellytyksenä on sen todistaminen, että kyseiset tavarat on käytetty ja/tai ovat saapuneet määräpaikkaan tässä toimenpiteessä tarkoitetulla tai säädetyllä tavalla, todistaminen tapahtuu esittämällä T 5 -valvontakappale. – –"

Asetus N:o 3665/87

4 Asetuksen N:o 3665/87 49. perustelukappaleesta (saksankielisen version 50. perustelukappale) ilmenee seuraavaa:

"on mahdollista, että viejästä riippumattomista syistä valvontakappaletta ei voida laatia, vaikka tuote on viety yhteisön tullialueelta tai saapunut tiettyyn määräpaikkaan; tällainen tilanne on omiaan häiritsemään kauppaa; tällöin vastaaviksi asiakirjoiksi olisi tunnustettava muita asiakirjoja".

5 Asetuksen N:o 3665/87 3 artiklan 5 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Jotta tuotteet saisivat tukea, käytettävässä vientiasiakirjassa on oltava kaikki tuen laskemisessa tarvittavat tiedot ja erityisesti:

a) tukea myönnettäessä käytettävän nimikkeistön mukainen tuotteiden kuvaus;

b) kyseisten tuotteiden nettopaino tai tarvittaessa määrä tuen laskemisessa huomioon otettavana mittayksikkönä ilmaistuna;

c) siinä määrin kuin tämä on tarpeen tuen laskemisen kannalta, kyseisten tuotteiden koostumus tai viittaus kyseiseen koostumukseen.

Jos tässä kohdassa tarkoitettu asiakirja on vienti-ilmoitus, myös siinä on oltava kyseiset tiedot sekä merkintä 'tukikoodi'."

6 Tämän asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Tuen maksaminen edellyttää todistetta siitä, että tuotteet, joiden vienti-ilmoitus on hyväksytty, on viimeistään 60 päivän kuluessa kyseisestä hyväksynnästä viety sellaisenaan yhteisön tullialueelta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 5 ja 16 artiklan säännösten soveltamista."

7 Mainitun asetuksen 6 artiklassa säädetään, että jos tuote, jonka vienti-ilmoitus on hyväksytty ennen yhteisön tullialueelta vientiä, kuljetetaan muiden yhteisön alueiden kautta kuin sen jäsenvaltion, jonka alueella vienti-ilmoitus on hyväksytty, todiste kyseisen tuotteen viennistä yhteisön tullialueelta on annettava esittämällä asetuksen N:o 3566/92 2 artiklassa tarkoitetun T 5 -valvontakappaleen asianmukaisesti merkitty alkuperäiskappale.

8 Saman asetuksen 18 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Kulutukseen saattamista koskevien tullimuodollisuuksien täyttyminen todistetaan esittämällä:

a) tulliasiakirja, sen jäljennös tai valojäljennös; – –

tai

b) purkamis- ja kulutukseensaattamistodistus, jonka antaa kansainvälinen tarkastukseen ja valvontaan erikoistunut laitos, joka on jonkin jäsenvaltion hyväksymä. Kyseisessä todistuksessa on annettava kulutukseen saattamista koskevan tulliasiakirjan päiväys ja numero;

tai

c) mikä tahansa muu kyseisen kolmannen maan tulliviranomaisten hyväksymismerkinnällä varustama asiakirja, jossa tuotteet yksilöidään ja jossa osoitetaan, että ne on saatettu kulutukseen kyseisessä kolmannessa maassa."

9 Asetuksen N:o 3665/87 47 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Tuki maksetaan ainoastaan viejän kirjallisesta hakemuksesta, ja sen maksaa jäsenvaltio, jonka alueella vienti-ilmoitus on hyväksytty.

Tukihakemus on tehtävä:

a) joko kirjallisena; jäsenvaltiot voivat määrätä erityislomakkeen tähän tarkoitukseen, tai

b) käyttäen atk-järjestelmiä toimivaltaisten viranomaisten antamien yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti komission antaman hyväksynnän jälkeen.

– –

2. Lukuun ottamatta ylivoimaista estettä, tuen maksamiseen tai vakuuden vapauttamiseen liittyvät asiakirjat on annettava vienti-ilmoituksen hyväksymistä seuraavien 12 kuukauden kuluessa.

3. Kun 6 artiklassa tarkoitettua T 5 -valvontakappaletta ei viejästä riippumattomista syistä ole palautettu lähtötullitoimipaikkaan tai keskustoimielimelle kolmen kuukauden kuluessa sen antamisesta, viejä voi esittää toimivaltaiselle toimielimelle perustellun vastaavuushakemuksen.

Esitettävien hakemusta puoltavien asiakirjojen on käsitettävä:

a) kun on annettu valvontakappale todisteeksi siitä, että tuotteet on viety yhteisön tullialueelta:

– kuljetusasiakirja

ja

– asiakirja, jolla osoitetaan, että tuote on esitetty kolmannen maan tullitoimipaikalle tai vähintään yksi 18 artiklan 1, 2 ja 4 kohdassa tarkoitetuista asiakirjoista;

– –

Edellä 4 kohdan säännöksiä sovelletaan vastaavan todisteen esittämiseen.

4. Kun 18 artiklan mukaisesti vaadittavia asiakirjoja ei ole voitu esittää 2 kohdassa vahvistetun määräajan kuluessa, vaikka viejä on toiminut mahdollisimman nopeasti hankkiakseen ja toimittaakseen ne tämän määräajan kuluessa, viejälle voidaan myöntää lisäaikaa kyseisten asiakirjojen esittämistä varten.

5. Edellä 3 kohdassa tarkoitettu vastaavuushakemus, johon on liitetty tai johon ei ole liitetty todistusasiakirjoja, sekä 4 kohdassa tarkoitettu lisäaikaa koskeva hakemus on jätettävä 2 kohdassa vahvistetun määräajan kuluessa.

_ _"

Asetus (EY) N:o 800/1999

10 Asetus N:o 3665/87 on kumottu ja korvattu maataloustuotteiden vientitukijärjestelmän soveltamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä 15.4.1999 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 800/1999 (EYVL L 102, s. 11). Tämä viimeksi mainittu asetus tuli voimaan 24.4.1999 ja sitä sovelletaan 1.7.1999 alkaen. Asetuksen N:o 800/1999 54 artiklan 1 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan mukaan asetusta N:o 3665/87 sovelletaan kuitenkin edelleen vientiin, jota koskeva vienti-ilmoitus on hyväksytty ennen 1.7.1999.

Kansallinen lainsäädäntö

11 Saksan oikeudessa vientitukea koskevat yhteisön säännökset toistetaan 24.5.1996 annetussa vientitukiasetuksessa (Ausfuhrerstattungsverordnung) (BGBl. 1996 I, s. 766; jäljempänä AEVO).

12 AEVOn 3 §:ssä säädetään, että asetuksen N:o 3665/87 3 artiklan 5 kohdassa tarkoitettuna asiakirjana on käytettävä liittovaltion talousministeriön laatimaa yhtenäistä hallinnollista asiakirjaa, joka on julkaistu liittovaltion talousministeriön (Bundesfinanzverwaltung) virallisessa lehdessä nimellä "vienti-ilmoitus (lisälehti) EY:n vientitukia varten" (tukiasioissa käytettävä vienti-ilmoitus).

13 AEVOn 4 §:ssä säädetään seuraavaa:

"1. – – vientitullitoimipaikka todistaa tämän asetuksen soveltamisalalla tavaralähetyksen viennin yhteisön tullialueelta (vientitodistus) tukiasioissa käytettävässä vienti-ilmoituksessa.

2. Sellaisten tavaralähetysten osalta, joita koskeva vienti-ilmoitus on hyväksytty toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa, toimivaltainen lähtötullitoimipaikka antaa tämän asetuksen soveltamisalalla vientitodistuksen T 5 -valvontakappaleessa."

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

14 Bonn Fleisch vei vuonna 1998 suoraan Saksasta Venäjälle naudanlihaa sen jälkeen, kun se oli ensin asettanut lihan tullivarastointimenettelyyn, ja sai hakemuksensa mukaisesti vientituen ennakkoa.

15 Sen jälkeen kun Bonn Fleisch oli jättänyt vienti-ilmoituksen Bremenin Hauptzollamtille 8.4.1998, se toimitti Hauptzollamtille 13.7.1998 kuljetusasiakirjan, joka sisälsi lähtörautatieaseman 9.4.1998 päivätyn vahvistuksen tulliselvityksestä, ja venäläisen tuontiasiakirjan, jonka mukaan tuotteet luovutettiin vapaaseen liikkeeseen 20.5.1998. Bonn Fleisch pyysi samanaikaisesti vakuuksien vapauttamista.

16 Sen jälkeen kun Hauptzollamt oli ilmoittanut Bonn Fleischille puhelimitse 21.7.1999 ja 18.11.1999, että se ei ollut saanut vienti-ilmoitusta, johon olisi merkitty lähtötullitoimipaikan vahvistus viennistä, se vaati 23.6.2000 tehdyillä neljällä päätöksellä takaisin pääasian kantajalle maksettua vientituen ennakkoa 20 prosentilla korotettuna ja ilmoitti, että pääasian kantaja ei ole esittänyt todistetta tuotteiden viennistä yhteisön tullialueelta asetuksen N:o 3665/87 4 artiklan 1 kohdassa säädetyssä 60 päivän määräajassa, koska se ei ole toimittanut vienti-ilmoitusta, johon on merkitty vientitodistus.

17 Bonn Fleisch väitti näiden päätösten kumoamista koskevassa oikaisumenettelyssä muun muassa, että vienti-ilmoitus siirretään tullihallinnon sisällä automaattisesti Hauptzollamtille. Asetuksessa N:o 3665/87 ei säädetä viejälle kuuluvasta velvollisuudesta toimittaa vienti-ilmoitus tälle viimeksi mainitulle viranomaiselle. Bonn Fleisch viittasi muun muassa Hauptzollamt Stralsundin 2.11.2000 päivättyyn kirjeeseen, jonka mukaan Mukranin tullitoimipaikka oli lähettänyt postitse Hauptzollamtille osoitetun jäljennöksen vienti-ilmoituksesta.

18 Yhteisöjen tuomioistuimelle suullisessa käsittelyssä annettujen tietojen mukaan tämä vienti-ilmoituksen jäljennös lähetettiin Hauptzollamtille asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 2 kohdassa säädetyssä kahdentoista kuukauden määräajassa. Sitä ei kuitenkaan löydy mainitun viranomaisen hallinnollisista asiakirjoista joko siksi, että viranomainen ei ole saanut sitä, tai siksi, että se on kadottanut sen.

19 Bonn Fleisch ilmoitti kirjeellä 2.11.2000, että se oli 13.7.1998 päivätyllä kirjeellään ja siten asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 2 kohdassa säädetyssä 12 kuukauden määräajassa esittänyt kuljetusasiakirjat ja venäläisen tuontiasiakirjan. Se väittää, että näiden asiakirjojen esittäminen sisälsi samalla konkludenttisen hakemuksen siitä, että nämä asiakirjat tunnustettaisiin todisteeksi tavaroiden viennistä yhteisön tullialueelta, jollei vienti-ilmoitusta ole Hauptzollamtin hallussa olevissa asiakirjoissa.

20 Bonn Fleisch myös pyysi tässä 2.11.2000 päivätyssä kirjeessään nimenomaisesti, että kuljetusasiakirja ja venäläinen tuontiasiakirja, jotka se oli toimittanut Hauptzollamtille kirjeellä 13.7.1998, tunnustettaisiin asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 3 kohdan mukaisesti vastaaviksi asiakirjoiksi.

21 Hauptzollamt hylkäsi hakemuksen myöhästyneenä 13.12.2001 tekemällään päätöksellä asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 5 kohdan nojalla. Se ilmoitti muun muassa, että Bonn Fleischin 13.7.1998 päivättyä kirjettä ei voida pitää hakemuksena toimitettujen asiakirjojen tunnustamisesta vastaaviksi asiakirjoiksi, koska tätä koskevan hakemuksen on oltava nimenomainen ja koska Hauptzollamtilla ei ole oikeutta tunnustaa asiakirjojen vastaavuutta omasta aloitteestaan.

22 Bonn Fleisch valitti 20.3.2003 Finanzgericht Hamburgiin (Hampurin veroasioita käsittelevä tuomioistuin) Hauptzollamtin päätöksistä, joilla sen oikaisuvaatimukset oli hylätty.

23 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin toteaa, että kun tuote, jonka vienti-ilmoitus on hyväksytty, kulkee muiden yhteisön alueiden kautta kuin sen

jäsenvaltion kautta, jonka alueella tämä ilmoitus hyväksyttiin, ennen kuin se poistuu yhteisön tullialueelta, asetuksen N:o 3665/87 6 artiklassa säädetään, että todiste tämän tuotteen viennistä yhteisön tullialueelta on annettava esittämällä T 5 -valvontakappaleen asianmukaisesti merkitty alkuperäiskappale. Kansallinen tuomioistuin huomauttaa sitä vastoin, että lainsäätäjä ei ole suoran viennin osalta, josta on kyse pääasiassa, säännellyt sitä tapaa, jolla todiste tavaroiden viennistä yhteisön tullialueelta on esitettävä, jotta kyseessä olevaa kansallista lainsäädäntöä, käsiteltävänä olevassa asiassa AEVOn 4 §:n 1 momenttia, sovelletaan.

24 Kansallinen tuomioistuin toteaa tässä suhteessa, että asetuksen N:o 800/1999, joka on korvannut asetuksen N:o 3665/87, 49 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan silloin, kun T 5 -valvontakappaletta tai tarvittaessa viennin yhteisön tullialueelta todistavaa kansallista asiakirjaa ei viejästä riippumattomista syistä ole palautettu lähtötullitoimipaikkaan tai keskusviranomaiselle kolmen kuukauden kuluessa sen antamisesta, viejä voi esittää toimivaltaiselle toimielimelle perustellun vastaavuushakemuksen. Kun otetaan huomioon se, että asetuksessa N:o 800/1999 ainoastaan muotoillaan selvyyssyistä uudelleen asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 3 kohta, kansallisen tuomioistuimen mukaan ei ole syytä antaa merkitystä sille seikalle, että tässä viimeksi mainitussa säännöksessä mainitaan vain T 5 -valvontakappale eikä kansallista asiakirjaa, jolla todistetaan, että tuotteet on viety yhteisön tullialueelta.

25 Kansallinen tuomioistuin toteaa, että käsiteltävänä olevalle riita-asialle on tunnusomaista se, että vaikka asetuksen N:o 3665/87 4 artiklassa tarkoitettua vientiilmoitusta ei palautettu Hauptzollamtille tämän asetuksen 47 artiklan 2 kohdassa säädetyssä 12 kuukauden määräajassa, Bonn Fleisch kuitenkin toimitti Haupzollamtille mainitussa määräajassa kuljetusasiakirjan ja venäläisen tuontiasiakirjan. Nämä asiakirjat ovat asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja vastaavia todisteita. Kansallinen tuomioistuin katsoo, että tietyissä erikseen täsmennettävissä erityisissä olosuhteissa toimivaltainen viranomainen voi viran puolesta tunnustaa asiakirjojen vastaavuuden. Se seikka, että asetuksen N:o 3665/87 perustelukappaleiden mukaan sen 47 artiklan 3 kohta on lisätty asetukseen viejien etujen vuoksi, tukee tätä tulkintaa. Ei olisi kovin yhteensopivaa yhteisen markkina-

järjestelyn tavoitteiden kanssa kieltäytyä tukien maksamisesta tai vakuuksien vapauttamisesta sillä perusteella, että ei ole täytetty yksinkertaista muodollisuutta, eli muodollista vastaavuushakemusta.

26 Sen kysymyksen osalta, voidaanko vastaavuushakemus tehdä konkludenttisesti tai varotoimenpiteenä, kansallinen tuomioistuin myöntää, että toimivaltaisen viranomaisen on helpompaa tarkastaa määräajan noudattaminen silloin, kun on esitettävä nimenomainen hakemus. Olisi kuitenkin joka tapauksessa mahdollista tarkastaa, onko vastaavuushakemus esitetty määräajassa, vaikka tämä hakemus olisikin esitetty konkludenttisesti tai muussa yhteydessä, koska viejän on täytynyt jossakin muodossa pyytää toimivaltaiselta viranomaiselta vastaavuutta. Vain sillä on merkitystä, käykö eri tapauksissa vallitsevista olosuhteista selvästi ilmi viejän tahto osoittaa se, että tuotteet on sääntöjen mukaisesti viety yhteisön tullialueelta.

27 Katsottuaan, että sen käsiteltävänä olevassa asiassa on ratkaistava yhteisön oikeuden tulkintakysymyksiä, Finanzgericht Hamburg päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat kaksi ennakkoratkaisukysymystä:

"1) Onko toimivaltaisella toimielimellä oikeus ja velvollisuus tunnustaa myös viran puolesta muiden asiakirjojen vastaavuus asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 3 kohdan mukaisesti?

2) Voidaanko asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 3 kohdan mukainen perusteltu vastaavuushakemus tehdä myös konkludenttisesti varotoimenpiteenä?"

Ennakkoratkaisukysymykset

28 Kansallinen tuomioistuin kysyy näillä kysymyksillä, joita on tarkasteltava yhdessä, voiko vientitukiasioissa toimivaltainen kansallinen viranomainen tutkia tai täytyykö sen tutkia asiakirjojen vastaavuus viran puolesta asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 3 kohdan mukaisesti ja voidaanko tätä säännöstä soveltaen esitetty vastaavuushakemus tehdä konkludenttisesti.

29 Asetus N:o 3665/87, jonka yhtenä tavoitteena on torjua vientitukien alalla havaittuja sääntöjenvastaisuuksia ja petoksia, sisältää vientitukien saamiseen liittyviä aineellisia ja menettelyllisiä sääntöjä (ks. asia C-210/00, Käserei Champignon Hofmeister, tuomio 11.7.2002, Kok. 2002, s. I-6453, 60 kohta ja asia C-385/03, Käserei Champignon Hofmeister, tuomio 14.4.2005, Kok. 2005, s. I-2997, 26 kohta).

30 Asetuksen N:o 3665/87 4 artiklan 1 kohdan aineellisessa säännössä säädetään, että tuen maksaminen edellyttää todistetta siitä, että tuotteet, joiden vienti-ilmoitus on hyväksytty, on viimeistään 60 päivän kuluessa kyseisestä hyväksynnästä viety sellaisenaan yhteisön tullialueelta. Jos tällaista todistetta ei esitetä, tukea ei makseta.

31 Asetuksen N:o 3665/87 47 artiklassa, joka sisältyy 4 osastoon "Tuen maksamismenettely", esitetään menettelysäännöt, joita viejän on noudatettava, jotta tuki maksetaan.

32 Tämän säännöksen 3 kohdassa säädetään, että kun 6 artiklassa tarkoitettua T 5 -valvontakappaletta ei viejästä riippumattomista syistä ole palautettu lähtötullitoimipaikkaan tai keskustoimielimelle kolmen kuukauden kuluessa sen antamisesta, viejä voi esittää toimivaltaiselle toimielimelle perustellun vastaavuushakemuksen. Tässä hakemuksessa viejä esittää vastaavia todisteita osoittaakseen, että kyseessä olevat tuotteet on viety yhteisön tullialueelta asetuksen N:o 3665/87 4 artiklassa edellytetyllä tavalla.

33 Joka tapauksessa asetuksen N:o 3665/87 6 artiklasta, johon tämän asetuksen 47 artiklan 3 kohdassa viitataan, ilmenee, että ainoastaan sellaisen tuotteen, joka ennen yhteisön tullialueelta vientiä kuljetetaan muiden yhteisön alueiden kautta kuin sen jäsenvaltion, jonka alueella vienti-ilmoitus on hyväksytty, osalta todiste kyseisen tuotteen viennistä yhteisön tullialueelta on annettava esittämällä T 5 -valvontakappale.

34 Kuten komissio on perustellusti esittänyt, asetuksen 47 artiklan 3 kohtaa ei näin ollen sovelleta sellaiseen tuotteiden suoraan vientiin, joka on kyseessä pääasiassa. Tämä säännös ei koske siinä tilanteessa tehtyjä vastaavuushakemuksia, kun suoran viennin kyseessä ollessa kansallinen asiakirja, joka sisältää merkinnän kyseessä olevien tavaroiden viennistä yhteisön tullialueelta, on kadonnut.

35 Tätä asetuksen N:o 3665/87 säännöstä sovelletaan ainoastaan tämän asetuksen 6 artiklassa tarkoitettuun välilliseen vientiin. Asetuksessa N:o 800/1999 säädetään nimenomaisesti, että vastaavuushakemus voidaan esittää, kun välillisessä viennissä käytettyä T 5 -valvontakappaletta tai mahdollisesti suorassa viennissä käytettyä kansallista asiakirjaa, jolla todistetaan tavaroiden vienti yhteisön tullialueelta, ei ole palautettu lähtötullitoimipaikkaan tai keskusviranomaiselle kolmen kuukauden kuluessa sen antamisesta.

36 Tätä asetusta sovelletaan kuitenkin vasta 1.7.1999 alkaen, joten asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 3 kohta soveltuu edelleen sellaiseen myös pääasiassa kyseessä olevaan vientiin, jota koskeva vienti-ilmoitus on hyväksytty ennen tätä päivämäärää.

37 Kun ei ole olemassa sellaista yhteisön säännöstä, jossa täsmennettäisiin suoran viennin osalta asiakirja, joka viejän on esitettävä todistaakseen tuotteiden, joille vienti-ilmoitus on hyväksytty, viennin yhteisön tullialueelta, jäsenvaltioiden on määriteltävä, mikä asiakirja viejän on esitettävä tuen maksamista koskevan hakemuksen puoltamiseksi.

38 Yhteisöjen tuomioistuimelle toimitetuista oikeudenkäyntiasiakirjoista ilmenee, että Saksan oikeudessa lähtötullitoimipaikka todistaa AEVOn 4 §:n 1 momentin mukaan tämän asetuksen soveltamisalalla tavaralähetyksen viennin yhteisön tullialueelta tukiasioissa käytettävässä vienti-ilmoituksessa.

39 Yhteisöjen tuomioistuimella olevien tietojen mukaan tässä asetuksessa ei ainakaan nimenomaisesti säädetä viejän mahdollisuudesta esittää vastaavia todisteita, jotta tuki maksettaisiin.

40 Jäsenvaltiot eivät saa kuitenkaan yhteisön tukien maksamisjärjestelmän asianmukaista toimintaa koskevan vaatimuksen nojalla haitata asetuksen N:o 3665/87 tavoitteiden toteutumista tai loukata yhteisön oikeuden periaatteita, erityisesti suhteellisuusperiaatetta.

41 Vaikka suoran viennin kyseessä ollessa, kun asiaa koskevia yhteisön säännöksiä ei ole annettu, menettelysäännöt, joilla pyritään turvaamaan yhteisön oikeuteen perustuvat yksityisten oikeudet, annetaan jäsenvaltioiden menettelyllistä autonomiaa koskevan periaatteen nojalla kunkin jäsenvaltion sisäisessä oikeusjärjestyksessä, ne eivät kuitenkaan saa olla epäedullisempia kuin ne, jotka koskevat samankaltaisia jäsenvaltion sisäisiä tilanteita (vastaavuusperiaate), eivätkä ne saa olla sellaisia, että yhteisön oikeudessa vahvistettujen oikeuksien käyttäminen on käytännössä mahdotonta tai suhteettoman vaikeaa (tehokkuusperiaate) (ks. mm. yhdistetyt asiat C-430/93 ja C-431/93, Van Schijndel ja van Veen, tuomio 14.12.1995, Kok. 1995, s. I-4705, 17 kohta ja asia C-53/04, Marrosu ja Sardino, tuomio 7.9.2006, Kok. 2006, s. I-7213, 52 kohta).

42 Näin ollen vientitukiasioissa toimivaltaisen kansallisen viranomaisen, joka käsittelee pääasiassa kyseessä olevan asian kaltaista asiaa, jossa kansallista asiakirjaa, jolla todistetaan kyseessä olevien tuotteiden vienti yhteisön tullialueelta, ei voida esittää viejästä riippumattomista syistä, on kuitenkin viran puolesta arvioitava viejän toimittamien tietojen tai asiakirjojen riittävyyttä, kun otetaan huomioon asetuksen N:o 3665/87 systematiikka sekä sen tarkoitus ja päämäärä.

43 Mainitun asetuksen päämäärän osalta on todettava, että kuten sen 49. perustelukappaleesta (50. perustelukappale saksankielisessä versiossa) ja sen 47 artiklan 3 kohdasta ilmenee, on ilmeistä, että yhteisön lainsäätäjä on halunnut tiettyjen tilanteiden varalta antaa viejälle mahdollisuuden todistaa tuotteiden viennin yhteisöjen tullialueelta vastaavilla todisteilla.

44 Kun asetuksessa N:o 3665/87 säädetään todisteita, jotka viejän on esitettävä saadakseen vientitukimaksun, koskevien menettelysääntöjen tietystä joustavuudesta, siinä otetaan huomioon se seikka, että viejät voivat joutua kohtaamaan vaikeuksia hankkiessaan tulliasiakirjoja toimivaltaisilta viranomaisilta, joihin nähden niillä ei ole minkäänlaista painostuskeinoa (ks. vastaavasti asia C-467/01, Eribrand, tuomio

19.6.2003, Kok. 2003, s. I-6471, 41 kohta), sekä se seikka, että näiden tässä asetuksessa tuen saamiseksi vaadittujen asiakirjojen katoaminen tai häviäminen voi joskus olla mainittujen viranomaisten syytä.

45 Kuten tämän tuomion 18 kohdasta ilmenee, on selvää, että saksalaisessa asetuksessa vaaditun vienti-ilmoituksen, jolla todistetaan, että kyseessä olevat tuotteet on viety yhteisön tullialueelta, katoaminen tai häviäminen on tapahtunut Bonn Fleischista riippumattomista syistä.

46 Asetuksen N:o 3665/87 systematiikasta ja tarkoituksesta ja erityisesti sen 47 artiklan säännöksistä ilmenee myös, että siinä ei pyritä epäämään huolellisesti ja nopeasti toimineelta viejältä yhteisön lainsäädännössä säädettyjä tukia automaattisesti siinä tapauksessa, kun viejä ei voi kaikista sellaisista pyrkimyksistään huolimatta, joita siltä voidaan edellyttää, esittää tuen maksamiseksi vaadittavia asiakirjoja, koska nämä asiakirjat ovat kadonneet siitä riippumattomien seikkojen vuoksi (ks. vastaavasti asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 4 kohdan osalta asia C-54/95, Saksa v. komissio, tuomio 21.1.1999, Kok. 1999, s. I-35, 148 kohta).

47 Näin ollen kun on tehty asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 1 kohdan mukaisesti hakemus vientituen maksamisesta ja kun kansallista vientiasiakirjaa, jolla todistetaan, että kyseessä olevat tuotteet on viety yhteisön tullialueelta, ei voida viejästä riippumattomista syistä esittää, vientitukiasioissa toimivaltaisen kansallisen viranomaisen on asetuksen N:o 3665/87 tavoitteiden mukaisesti otettava viran puolesta huomioon vastaavat todisteet sekä konkludenttisesti esitetyt vastaavuushakemukset.

48 Näiden todistuskeinojen, jotka voivat asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 3 kohdassa säädetyllä tavalla sisältää sekä kuljetusasiakirjan että kolmannen valtion tuontiasiakirjan, joihin Bonn Fleisch on vedonnut pääasiassa, täytyy kuitenkin mahdollistaa yhtä hyvin kansallisessa oikeudessa vahvistettujen menettelytapojen mukaisesti toteutettu valvonta, kunhan näillä menettelytavoilla ei rajoiteta yhteisön oikeuden soveltamisalaa tai tehokkuutta (ks. vastaavasti tiettyjen perustamissopimuksen liitteeseen II kuulumattomina tavaroina vietävien maataloustuotteiden vientituen myöntämisjärjestelmän soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä ja tuen määrän vahvistamisperusteista 30.5.1994 annetun komission asetuksen (EY) N:o 1222/94 (EYVL L 136, s. 5), sellaisena kuin se on muutettuna 7.2.1996 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 229/96 (EYVL L 30, s. 24), osalta asia C-120/05, Heinrich Schulze, tuomio 9.11.2006, Kok. 2006, s. I-10717, 26 kohta).

49 On myös muistutettava, että asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 2 kohdan mukaisesti nämä vastaavat todisteet, kuten myös kaikki muut tuen maksamiseen tai vakuuden vapauttamiseen liittyvät asiakirjat, on pääsääntöisesti annettava vienti-ilmoituksen hyväksymistä seuraavien 12 kuukauden kuluessa, lukuun ottamatta ylivoimaista estettä.

50 Kuitenkin kun vastaavien todistuskeinojen esittämiselle asetetun määräajan päättyminen johtuu toimivaltaisista kansallisista viranomaisista ja kun kansallinen asiakirja, jolla todistetaan tuotteiden vienti yhteisön tullialueelta, on kadonnut tai hävinnyt näiden viranomaisten syystä, ne eivät voi vedota huolellisesti ja nopeasti toimineeseen viejään nähden tähän 12 kuukauden määräaikaan.

51 Näin ollen ennakkoratkaisukysymyksiin on vastattava, että asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 3 kohtaa ei sovelleta tuotteiden suoraan vientiin.

Kuitenkin kun kansallista vientiasiakirjaa, jolla todistetaan, että kyseessä olevat tuotteet on viety yhteisön tullialueelta, ei voida viejästä riippumattomista syistä esittää, vientitukiasioissa toimivaltaisen kansallisen viranomaisen on asetuksen N:o 3665/87 tavoitteiden mukaisesti otettava viran puolesta huomioon vastaavat todisteet sekä konkludenttisesti esitetyt vastaavuushakemukset. Näiden todistuskeinojen on kuitenkin mahdollistettava yhtä hyvin kansallisessa oikeudessa vahvistettujen menettelytapojen mukaisesti toteutettu valvonta, kunhan näillä menettelytavoilla ei rajoiteta yhteisön oikeuden soveltamisalaa tai tehokkuutta.

Kun vastaavien todistuskeinojen esittämiselle asetetun määräajan päättyminen johtuu toimivaltaisista kansallisista viranomaisista, ne eivät voi vedota huolellisesti ja nopeasti toimineeseen viejään nähden asetuksen N:o 3665/87 47 artiklan 2 kohdassa säädettyyn 12 kuukauden määräaikaan.

Oikeudenkäyntikulut

52 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Maataloustuotteiden vientitukien järjestelmän soveltamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä 27.11.1987 annetun komission asetuksen

(ETY) N:o 3665/87, sellaisena kuin se on muutettuna 5.12.1994 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 2955/94, 47 artiklan 3 kohtaa ei sovelleta tuotteiden suoraan vientiin.

Kuitenkin kun kansallista vientiasiakirjaa, jolla todistetaan, että kyseessä olevat tuotteet on viety yhteisön tullialueelta, ei voida viejästä riippumattomista syistä esittää, vientitukiasioissa toimivaltaisen kansallisen viranomaisen on asetuksen N:o 3665/87, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 2955/94, tavoitteiden mukaisesti otettava viran puolesta huomioon vastaavat todisteet sekä konkludenttisesti esitetyt vastaavuushakemukset. Näiden todistuskeinojen on kuitenkin mahdollistettava yhtä hyvin kansallisessa oikeudessa vahvistettujen menettelytapojen mukaisesti toteutettu valvonta, kunhan näillä menettelytavoilla ei rajoiteta yhteisön oikeuden soveltamisalaa tai tehokkuutta.

Kun vastaavien todistuskeinojen esittämiselle asetetun määräajan päättyminen johtuu toimivaltaisista kansallisista viranomaisista, ne eivät voi vedota huolellisesti ja nopeasti toimineeseen viejään nähden asetuksen N:o 3665/87, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 2955/94, 47 artiklan 2 kohdassa säädettyyn 12 kuukauden määräaikaan.

Allekirjoitukset